

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

**на освітньо-професійну програму «Правова журналістика»
для підготовки фахівців першого рівня вищої освіти (бакалавр)
зі спеціальності 061 «Журналістика» галузі знань 06 «Журналістика»
Західноукраїнського національного університету**

Адаптація освітніх програм в сфері журналістики до вимог медійного ринку, законодавчих та технологічних змін, інших викликів часу є надзвичайно важливим процесом, кінцевою метою якого є підготовка високопрофесійних журналістів. Сьогодні в Україні медійна сфера постійно трансформується як через війну, так і через безперервні технологічні зміни, розвиток штучного інтелекту. Активні зміни відбуваються і в сфері медіаправа. Тому оновлення освітньо-професійної програми «Правова журналістика» Західноукраїнського національного університету є на часі і лише вітається.

Програма «Правова журналістика» може стати унікальною, оскільки є міждисциплінарною. Сучасні журналісти повинні мати не лише вузькопрофесійні знання та навички. Надзвичайно важливим для здійснення професійної діяльності журналістів є базові знання в сфері права, у першу чергу медійного. Поглиблене вивчення правових основ допоможе майбутнім журналістам: 1) відстояти свої права та свободи, зокрема право на самовираження та свободу слова; 2) захистити права інших, якщо вони оушуються; 3) грамотно і доказово проводити журналістські розслідування з метою розкриття корупційних діянь чиновників та високопосадовців; 4) дотримуватися авторських прав; 5) здійснювати щоденну журналістську роботу, дотримуючись законів та професійної етики.

В процесі оновлення освітньо-професійної програми варто враховувати наступні тренди, які мають знайти відображення як в окремих дисциплінах, так і в змістовному наповненні базових курсів.

Перше. Україна має низку зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію з Європейським Союзом в частині адаптації українського медійного законодавства до європейського. Ці зобов'язання посилилися після того, як 23 червня 2022 року Європейська Рада ухвалила рішення про надання Україні статусу кандидата в Європейський Союз. Тому вивчення правової бази ЄС та підходів до регулювання медіасфери в країнах ЄС має бути обов'язковим в межах такої освітньої програми як «Правова журналістика».

Друге. 31 березня 2023 року набув чинності новоприйнятий Закон України «Про медіа». Також протягом останніх років були напрацьовані інші медійні закони, наприклад, про Суспільне мовлення, про роздержавлення медіа, про деолігархізацію медіа тощо. Студенти повинні досконало знати українське медіазаконодавство і вміти застосовувати ці знання в безпосередній професійній діяльності.

Третє. Стрімка цифровізація усіх сфер, безперервний розвиток нових медіатехнологій, а також штучного інтелекту прямо впливають на медіасферу, а відтак вимагатимуть розуміння усіх викликів, наприклад, в сфері авторського

права чи регулювання інтернет-платформ та ін. Студенти освітньої програми «Правова журналістика» повинні бути ознайомлені з усіма сучасними медіатрендами, а також із викликами, які стоять перед медіасферою в усьому світі, і в Україні зокрема.

Четверте. Наскрізним у навчанні журналістів має бути підхід на основі прав людини. В умовах війни журналісти взяли на себе кілька нових ролей, які також потребують знань та навичок в сфері права, зокрема: 1) фіксаторів воєнних злочинів, які здійснюють російські військові та держава-агресор на території України; 2) правозахисників, які висвітлюють проблеми усіх конфліктно-чутливих груп, постраждалих внаслідок війни. Тому студенти мають добре знати, в яких правових нормах вони можуть працювати в умовах війни. А також розуміти, як застосовувати право для захисту всіх потерпілих.

Урахування усіх перелічених трендів в навчальному процесі накладає додаткові вимоги до викладацького складу. Саме тому рекомендується залучення гостьових лекторів, які є вузькими спеціалістами в окремих аспектах медійного права, наприклад: а) захисту цифрових прав; б) авторського права, с) медіаюристів, які розробляли Закон «Про медіа» чи іншу законодавчу базу etc. Також університет має заохочувати та підтримувати викладачів у прагненні підвищити власну кваліфікацію та здобути нові знання та навички. Складні технічні (відсутність електроенергії чи інтернету) та психологічні (переміщення студентів та викладачів через війну; ракетні обстріли; загроза втрати близьких людей тощо) умови також вимагають від викладачів інноваційних підходів у роботі за студентами, застосування нових інструментів для онлайн-навчання, вміння працювати в дистанційному чи асинхронному форматах.

Освітньо-професійна програма «Правова журналістика» розроблена у процесі консультацій із науковцями у галузях журналістської освіти, спеціалістами-практиками у сфері медіа, потенційними роботодавцями, які надали свої рекомендації і підтвердили необхідність підготовки фахівців цієї спеціальності.

Врахування наданих рекомендацій, вдосконалення практичних навчальних курсів суттєво посилить освітньо-професійну програму «Правова журналістика», та дозволить ефективно підготувати здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавр) за даним напрямком.

Рецензентка

Діана ДУЦИК,

Заслужена журналістка України,
канд. філол. наук,
виконавча директорка ГО «Український інститут медіа та комунікації»,
старша викладачка Могилянської школи журналістики (НАУКМА)

ВІДГУК
на освітньо-професійну програму «Правова журналістика»
підготовки фахівців першого рівня вищої освіти (бакалавр)
зі спеціальності 061 «Журналістика»
галузі знань 06 «Журналістика»
Західноукраїнського національного університету

Суспільство сьогодні потребує підготовки висококваліфікованих фахівців у кожній галузі, особливо у журналістиці, здатних до особистісного саморозвитку і професійного самовдосконалення.

В умовах інформаційного простору дедалі актуальнішою стає проблема конкурентоспроможності й високого рівня професіоналізму журналістів, формування основ якого має розпочинатися з журналістської освіти здобувачів у закладах вищої освіти. Швидкий прогрес у сфері засобів комунікації відкриває нові та все більш доступні інформаційні технології, створює нові можливості для вдосконалення й оновлення засобів поширення інформації, що існують на сьогодні.

Мета аналізованої програми – сформувати загальні та фахові компетентності для успішного виконання професійних завдань та обов'язків у галузі 06 «Журналістика», підготовки фахівців із журналістики зі знаннями у сфері права з метою забезпечення медійного ринку профільними спеціалістами, здатними здійснювати професійну та інноваційну діяльність у галузі медіа, піару, корпоративних комунікацій та реклами.

Професійна журналістська творчість вимагає спеціальної підготовки, розвитку творчих комунікативних здібностей майбутніх журналістів, що забезпечує формування їх професіоналізму, високий рівень творчих досягнень, ефективність майбутньої журналістської діяльності.

Закладаючи основи професіоналізму майбутніх журналістів під час освітнього процесу, на наш погляд, треба акцентувати увагу на формуванні в них професійної допитливості, турботи за долю держави й суспільства, інтересу до людини, професійної готовності до всебічного інформування громадськості про реальні події та явища, поєднання технологічної грамотності з бездоганним виконанням соціальних ролей і професійних функцій з постійним почуттям відповідальності

Освітньо-професійна програма «Правова журналістика» спрямована на формування та розвиток професійної компетентності фахівця у сфері медіа. Поглиблене вивчення основ права формує здатність до застосування правового інструментарію в діяльності, пов'язаній з інформаційною аналітикою, управлінням інформаційними потоками та медіавиробництвом.

Сьогодні, на наше переконання, конкурентоспроможним здатний бути освічений журналіст, який чітко розуміє й бездоганно виконує свої професійні функції та соціальні ролі, прагне до постійного саморозвитку й самовдосконалення, який має харизму, фахові здібності, уміння та навички, творчий підхід до вирішення завдань, професійне покликання, високі

моральні якості, творчий стиль мислення і діє у правовому полі. Журналіст, який орієнтується на найвищі досягнення у своїй професії, прагне стати кращим серед рівних, виявляє здатність до високої якості і ефективності своєї діяльності, в сучасних умовах може витримати професійну конкуренцію. Під час підготовки майбутніх журналістів особливо важливим є процес глибокого засвоєння спеціальних знань, формування готовності до професійного самовиявлення, розвитку творчих умінь і навичок.

У контексті вищесказаного, освітньо-професійна програма «Правова журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідає вимогам до розробки освітніх програм і передбачає якісну професійну підготовку фахівців у галузі журналістики.

Рецензент,
доктор наук із соціальних комунікацій,
професор, професор кафедри інформаційної
діяльності та медіа-комунікацій
Національного університету
«Одеська політехніка»

Олена ШЕВЧЕНКО

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

на освітньо-професійну програму «Правова журналістика»
для підготовки фахівців першого рівня вищої освіти (бакалавр)
зі спеціальності 061 «Журналістика»
галузі знань 06 «Журналістика»
Західноукраїнського національного університету

Підготовка кваліфікованих журналістів сьогодні є актуальною і своєчасною. Журналістика – це, безумовно, затребувана на сьогодні спеціальність. Журналіст може працювати в установі будь-якого рівня управління, будь-яких видів медіа, будь-якої форми власності, тобто скрізь, де є інформація та проходження її каналами. Проте, перш за все, щоб не завдати шкоди собі та установі, а також захистити права, журналіст повинен знати нормативно-правову базу сфери своєї діяльності та застосовувати її на практиці.

Аналізована освітньо-професійна програма спеціальності 061 «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає формування професійних компетентностей у нового покоління журналістів, забезпечення медійного ринку професіоналами, які здатні працювати в різних ЗМІ, фокусуванні уваги не лише на ґрунтовній теоретичній, а й практичній підготовці, виконання творчих проектів, проходження практики.

Мета освітньо-професійної програми полягає у забезпеченні підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в галузі журналістики, соціальних комунікацій та права, формуванні здатностей випускника виконувати складні спеціалізовані завдання та розв'язувати практичні проблеми у цих сферах. Вона є комплексною, системною та практико-орієнтованою, націленою на кадрове забезпечення медіарегіону та України, ґрунтується на принципах студентоцентризму та індивідуально-особистісного підходу.

В освітньо-професійній програмі задекларовані цілі й очікування результатів навчання, а також власне зміст, умови, методи і прийоми її реалізації в освітньому процесі. Окрім того, чітко окреслена методологія оцінювання якості підготовки випускників зі спеціальності 061 Журналістика, що є запорукою усвідомленого підходу як з боку студентів, так і з боку науково-педагогічних працівників до навчального процесу.

Аби підкреслити унікальність освітньо-професійної програми «Правова журналістика», вважаю, особливий акцент варто зробити на вивченні специфіки роботи журналіста-розслідувача і жанру розслідування на різних платформах, роботі з відкритими джерелами, створенні інформаційних запитів. Цей жанр повинен стати ключовим для випускників спеціальності. Цього можна досягти, ввівши зокрема дисципліну «Основи журналістських розслідувань».

Загалом програма збалансована, не грішить надміром непотрібних дисциплін і має всі необхідні для журналіста предмети.

Компетентності, визначені в освітньо-професійній програмі (інтегральна, загальні, фахові), що повинні бути сформовані у студентів під час вивчення дисциплін як загальнонаукового, так і журналістикознавчого та правового циклу, цілком відповідають вимогам сучасних стейкхолдерів у галузі журналістики та права.

Освітньо-професійна програма «Правова журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідає вимогам до розробки освітніх програм і передбачає якісну професійну підготовку фахівців у галузі журналістики та права.

Рецензент,
Провідний фахівець групи радно
Тернопільської філії НСТУ

Наталія АНДРУШКО

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Правова журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 061 «Журналістика» галузі знань 06 «Журналістика» Західноукраїнського національного університету

Сучасний журналіст має миттєво реагувати на зміни в інформаційному просторі країни, яка вже майже півтора року перебуває у воєнному стані, критично аналізувати різноманітні джерела та потоки інформації, продумувати ефективні стратегії комунікації у кризових чи невизначених ситуаціях, оприлюднювати їх, беручи до уваги норми законодавства тієї чи іншої країни.

Освітньо-професійна програма «Правова журналістика» за спеціальністю 061 «Журналістика», що реалізується у Західноукраїнському національному університеті, є комплексом документів, що відображає усі необхідні компоненти організації здобування вищої освіти «бакалаврів», характеризується власною специфікою, оригінальним змістом, сучасними технологіями та очікуваними результатами навчального процесу. Рецензована ОПП дозволяє отримати повну інформацію про зміст, мету, програмні компетентності та результати навчання, послідовність викладання дисциплін.

ОПП має сформувати загальні та фахові компетентності для успішного виконання професійних завдань та обов'язків у галузі 06 «Журналістика», підготувати фахівців із журналістики з поглибленими знаннями у сфері права з метою забезпечення медійного ринку профільними спеціалістами, здатними здійснювати професійну та інноваційну діяльність у галузі медіа, піару, корпоративних комунікацій та реклами.

Ознайомившись із матеріалами ОПП, можемо стверджувати, що розробники врахували необхідний баланс у співвідношенні усіх змістових компонентів, що відображено у навчальних планах, підкріплено логікою поступового викладання дисциплін у семестрах і роках.

Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для бакалаврського рівня вищої освіти. Обов'язкові компоненти ОПП (180 кредитів), вибіркова складова – 60. Важливо зазначити, що ОПП містить достатньо фахових дисциплін, що відповідають тенденції засвоєння знань, навичок з використанням новітніх медіатехнологій, що уможливить у майбутньому кар'єрне зростання.

Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню цілей та програмних результатів, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи, зорієнтовані на активну роль студента. Викладання навчальних дисциплін ОПП відбувається не тільки у формі лекцій і практичних чи консультацій, а й електронного та змішаного навчання, проведення

занять у радіо- та теле-студіях із залученням професіоналів-практиків, представників роботодавців, відомих коментаторів, юристів; проходження навчальної та виробничої практик у друкованих та онлайн-виданнях, на телеканалах і радіостанціях, у пресцентрі університету та громадських організаціях.

Програма спрямована на підготовку ціннісно-орієнтованих фахівців, які усвідомлюють власну відповідальність перед суспільством, дотримуються законодавства, професійних стандартів та етики; дисципліни адаптовані до сучасних вимог ринку праці. Проте на практиці молоді журналісти часто не мають важливих базових знань щодо тексту (змістове наповнення, інтертекстуальні зв'язки, композиція та архітектоніка і под.), психологічних, логічних та мовностилістичних засад його редагування, щоб на достатньому рівні вміти комунікативно виправдано користуватися засобами мови для створення відповідних зразків публіцистичного письма, зокрема журналістських жанрів. Тому особливу увагу у підготовці працівників масмедіа потрібно приділяти формуванню високого рівня володіння літературними нормами сучасної української мови на всіх її рівнях і, відповідно, пильніше дбати про її чистоту та збереження багатовікових надбань, не втрачати питомі корені її джерел. І ці знання має дати їм університет, так само як і навчити сучасному професійному журналістському інструментарію.

Рецензована освітньо-професійна програма «Правова журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має достатній рівень забезпеченості навчально-методичними матеріалами. З урахуванням зазначеного вище вважаємо, що ОПП «Правова журналістика» може бути рекомендована для підготовки фахівців за спеціальністю 061 «Журналістика» у Західноукраїнському національному університеті.

Рецензент,
журналіст, телережисер, член НСЖУ,
редактор інтернет видання «РовесникNEWS»,
номінант обласної премії
в галузі культури (2018, номінація
«Публіцистика – імені Ярослава Стецька»
– за цикл телевізійних програм «Тернопіль
1991. Завтра була Україна»)

Володимир АНДРІЙШИН